

СЕРИКОВ О. А.

здобувач

(Науково-дослідний інститут

публічного права)

ORCID ID: 0009-0001-8548-765X

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.2.61>

## ПРАВОВІ ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ОБІГОМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ НЕВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

У статті узагальнено та систематизовано правові принципи діяльності територіальних органів Національної поліції України у сфері забезпечення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення. Встановлено, що відправною точкою в процесі систематизації правових принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення має бути використання критерію щодо їх поділу на загальні та спеціальні, в залежності від цільового призначення нормативно-правового акту, яким закріплено вищевказані правові принципи. З'ясовано, що до числа загальних правових принципів віднесено основоположні ідеї діяльності територіальних органів Національної поліції, як структурних елементів Національної поліції України, а саме: верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність. Розкрито зміст спеціальних правових принципів, які уособили керівні правила діяльності уповноважених підрозділів контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, та зосередженні у підзаконних правових актах та регуляторних нормативно-правових актах МВС та Національної поліції, а саме: принцип обов'язкового закріплення права власності на зброю нормами законів (на законодавчому рівні), принцип публічності, принцип періодичності здійснення контрольних заходів, принцип захисту прав та інтересів третіх осіб внаслідок володіння, зберігання чи використання зброї її власником, плановість та системність реалізації контрольних заходів територіальними органами поліції; професіоналізм та компетентність посадових осіб територіальних органів поліції; відповідальність за невиконання чи неналежне виконання контрольних повноважень посадовими особами територіальних органів поліції; необхідність та достатність контрольних заходів у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення; підзвітність та прозорість контрольної діяльності у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення.

**Ключові слова:** правові принципи, Національна поліція, вогнепальна зброя, верховенство права, законність, адміністративна діяльність.

**Serikov O. A. Legal principles of activity of territorial bodies of the National Police of Ukraine in the field of ensuring control over the circulation of non-military firearms**

The article summarizes and systematizes the legal principles of the activity of territorial bodies of the National Police of Ukraine in the field of ensuring control over the circulation of non-military firearms. It was established that the starting point in the process of systematizing the legal principles of the activities of the territorial



bodies of the National Police in the field of control over the circulation of non-military firearms should be the use of the criterion for their division into general and special, depending on the purpose of the normative legal act, which established the above-mentioned legal principles. It was found that the basic ideas of the activity of territorial bodies of the National Police, as structural elements of the National Police of Ukraine, are included among the general legal principles, namely: the rule of law, observance of human rights and freedoms, legality, openness and transparency, political neutrality, interaction with the population on the basis of partnership, continuity. The content of the special legal principles, which embodied the guiding rules of the activities of the authorized units of control over the circulation of non-military firearms, and the concentration in subordinate legal acts and regulatory legal acts of the Ministry of Internal Affairs and the National Police, namely: the principle of mandatory consolidation of the right to ownership of weapons, is disclosed by the norms of laws (at the legislative level), the principle of publicity, the principle of periodicity of implementation of control measures, the principle of protection of the rights and interests of third parties due to the possession, storage or use of weapons by its owner, planning and systematic implementation of control measures by territorial police bodies; professionalism and competence of officials of territorial police bodies; responsibility for non-fulfillment or improper fulfillment of control powers by officials of territorial police bodies; necessity and sufficiency of control measures in the sphere of circulation of non-military firearms; accountability and transparency of control activities in the sphere of circulation of non-military firearms.

*Key words:* legal principles, National Police, firearms, rule of law, legality, administrative activity.

**Постановка проблеми.** Розкриття поняття та значення правових принципів в діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення нерозривно пов'язано з теоретико-правовим осмисленням механізму адміністративно-правового регулювання та практичного застосування адміністративно-правових норм в публічному адмініструванні.

При цьому, не зважаючи на фундаментальні наукові досягнення, навряд чи доцільно висновувати про зменшення інтересу науковців у галузі адміністративного права щодо теоретико-правового дослідження проблеми, пов'язаної з визначенням місця та ролі правових принципів в механізмі адміністративно-правового регулювання адміністративних правовідносин.

З іншого боку, вирішення вищевказаної наукової проблеми ускладнюється наявністю специфічного суб'єкта адміністративно-правового регулювання правовідносин у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення, в якості якого виступають територіальні органи Національної поліції, фундаментальною основою діяльності яких, поряд із загальними принципами права, є правові приписи у сфері обігу зброї.

Саме тому, питання про визначення системи загальних та спеціальних правових принципів, а також розкриття їх особливостей в діяльності територіальних органів Національної поліції України у сфері забезпечення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, є першочерговим завданням науки адміністративного права.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Аналіз теоретико-правових проблем систематизації принципів діяльності Національної поліції відображений в роботах Є.І. Бакутіна, Р.В. Миронюка, В.О. Михайлова, Л.М. Ніколенко, Г. Шевчук, Т.А. Шумейко та інших вчених. Разом з тим, потребує подальшого з'ясування система загальних та спеціальних принципів діяльності поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення.

**Формування цілей статті (постановка завдання).** Метою статті є узагальнення та систематизація правових принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення.



**Виклад основного матеріалу.** Принципи діяльності терорганів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення мають нормативно-правову природу, оскільки здобули втілення у нормах адміністративного права, спрямованих на врегулювання вищевказаної сфери публічного управління. При цьому, аналіз правових принципів окресленої категорії дозволяє висновувати про їх закріплення у двох групах нормативно-правових актів, перша з яких спрямована на врегулювання діяльності територіальних органів Національної поліції в процесі виконання загальних завдань поліції, закріплених у статті 2 Закону України «Про Національну поліцію», таких як: 1) забезпечення публічної безпеки і порядку; 2) охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; 3) протидії злочинності; 4) надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [1].

Друга група нормативно-правових актів закріплює спеціальні правові принципи, спрямовані на врегулювання адміністративної діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері здійснення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення.

Саме тому, недоведеною, на нашу думку, вважається точка зору Шумейко Т.А., яка застосовує трирівневу модель принципів державної політики у сфері обігу зброї в Україні. Зокрема, авторка твердить, що систему принципів адміністративно-правового механізму формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні складають: а) загальноправові принципи; б) спеціальні принципи; в) особливі принципи [2, с. 297]. Думається, що правові принципи, які авторка позначає в якості спеціальних та особливих, насправді, мають єдину правову природу, оскільки призначені для створення правової основи ефективного функціонування державної політики у сфері обігу зброї в Україні.

Отже, відправною точкою в процесі характеристики правових принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, на думку автора, має бути використання критерію щодо їх поділу на загальні та спеціальні, в залежності від цільового призначення нормативно-правового акту, яким закріплено вищевказані правові принципи.

Загальні правові принципи закріплені у розділі II Закону України «Про Національну поліцію» та визначають загальні вимоги до здійснення поліцейської діяльності органів та підрозділів Національної поліції, а саме: принципи верховенства права; дотримання прав і свобод людини; законності; відкритості та прозорості; політичної нейтральності; взаємодія з населенням на засадах партнерства; безперервності [1].

При цьому, загальноправова природа принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення свідчить про те, що до їх числа відносяться не тільки правові приписи, які врегульовують адміністративну діяльність органів та підрозділів Національної поліції, але й інших суб'єктів публічного управління у досліджуваній сфері суспільних відносин. Зазначену точку зору також підтверджує й професор Л.М. Ніколенко, яка переконана, що деякі принципи, що передбачені Законом, є традиційними, тобто такими, що відображені в кожному нормативному акті, який регламентує діяльність не тільки органів правопорядку, а й інших державних органів [3, с. 20]. Окреслена наукова позиція підтримується й іншими провідними вченими у галузі права [4-6].

Характерною особливістю загальноправових принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення є джерело їх походження, в якості якого виступають норми міжнародного права.

Так, Європейський кодекс поліцейської етики встановлює низку принципів діяльності поліцейських відомств європейських країни, до числа яких відносяться наступні:

- поліція при проведенні всіх своїх операцій має поважати право будь-якої людини на життя;
- поліція не повинна за будь-яких обставин здійснювати, заохочувати або допускати будь-які тортури, випадки нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;



- поліція може застосовувати силу лише у випадках абсолютної необхідності і лише для досягнення законних цілей;
- поліція має систематично перевіряти законність своїх запланованих дій;
- співробітники поліції повинні виконувати накази, правомірно видані їхніми начальниками, але зобов'язані утримуватися від виконання тих наказів, які є явно проти-правними, і доповідати про такі накази без страху покарання;
- поліція має виконувати свої завдання справедливо, керуючись, зокрема, принци-пами неупередженості та недискримінаційного підходу;
- поліція не повинна порушувати прав кожної людини на повагу до її приватного життя, за винятком випадків абсолютної необхідності і лише для досягнення законних цілей;
- збір, зберігання і використання поліцією даних особистого характеру мають відпо-відати міжнародним принципам захисту даних і, зокрема, обмежуватися тим, що необхідно для досягнення законних, справедливих і конкретних цілей [7].

Також, варто звернути увагу на положення Міжнародного кодексу поведінки держав-них посадових осіб, яким визначено керівні ідеї щодо організації професійної діяльності посадових осіб органів охорони правопорядку, а саме:

1. Державна посада, як вона визначається у національному законодавстві, це посада, наділена довірою, яка передбачає зобов'язання діяти в інтересах держави.
2. Державні посадові особи виконують свої обов'язки і функції компетентно і ефек-тивно у відповідності до законів або адміністративних положень і з повною доброчесністю.
3. Державні посадові особи уважні, справедливі і неупереджені при виконанні своїх функцій і, зокрема, у своїх відносинах з громадськістю [8].

Аналіз вищевказаних міжнародно-правових принципів дозволяє констатувати, що їх першоджерелом або основою виступають принципи верховенства права та законності. Під-ставою для вказаного висновку стало активне використання нормотворцем у змісті приве-дених вище документів таких словосполучень як: «перевірка законності своїх запланованих дій», «правомірне виконання наказів», «досягнення законних, справедливих і конкретних цілей», «компетентне і ефективне виконання посадових обов'язків, у відповідності до зако-нів або адміністративних положень і з повною доброчесністю» тощо.

Разом з тим, аналізуючи діяльність територіальних органів Національної поліції у вказаній сфері дозвільної системи, варто висновувати про наявність в діях посадових осіб поліції численних порушень законності, пов'язаних з оформленням різних видів зброї.

У цьому контексті, варто навести лише один приклад. За словами генерала поліції першого рангу І. Клименка, який на той час обіймав посаду Голови Національної поліції, Департаментом внутрішньої безпеки НПУ «викрито корупційну схему видачі дозволів на придбання, зберігання та носіння дозволених видів зброї, таких як: мисливська, вогнепальна нарізна, гладкоствольна, травматична зброя тощо. Дозволи видавалися з кричущими пору-шеннями, інколи навіть без участі громадянина, на якого оформлялася зброя. Оголошення про оформлення зброї без документів продажні поліцейські безсоромно розміщували в гру-пах популярних месенджерів. В нас є інформація про більше двох тисяч випадків видачі дозволів на зброю з грубими порушеннями процедури та законодавства, використовуючи підроблені документи» [9].

У подальшому, зазначений прикрий факт став підставою для розформування дозвіль-ної служби та створення на її основі підрозділів контролю за обігом зброї Національної поліції України. Але, водночас, слід констатувати, що й дотепер територіальні органи Наці-ональної поліції, будучи провідними суб'єктами у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, так і не посіли чільне місце як в структурі Національної поліції, так і серед суб'єктів публічного управління у вказаній сфері суспільних відносин.

З метою виокремлення спеціальних принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового при-значення, необхідно проаналізувати нормативно-правове забезпечення відповідної сфери суспільних відносин.



Передовсім, варто звернути увагу на Постанову Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-ХІІ «Про право власності на окремі види майна», відповідно до якої будь-які види зброї, окрім мисливської і пневматичної зброї і боеприпасів до неї, а також спортивної зброї і боеприпасів до неї, що придбаваються громадянськими об'єднаннями з дозволу органів внутрішніх справ, не можуть перебувати у власності громадян, громадських об'єднань, міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав на території України [10].

Аналіз положень зазначеного нормативно-правового акту дозволив дійти висновку, що одним із фундаментальних спеціальних принципів законодавчого забезпечення діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення має слугувати принцип обов'язкового закріплення права власності на зброю нормами законів (на законодавчому рівні). При цьому, порівняння правових категорій «закон» та «законодавчий акт», в якості тотожних понять, на нашу думку, є необґрунтованим.

Спираючись на Рішення Конституційного Суду України від 09 липня 1998 року № 12-рп/98 [11], варто констатувати, що залежно від специфіки суспільних відносин, що регулюються, термін «законодавство» вживається в різних значеннях: в одних маються на увазі лише закони; в інших, передусім кодифікованих, в поняття «законодавство» включаються як закони та інші акти Верховної Ради України, так і акти Президента України, Кабінету Міністрів України, а в деяких випадках – також і нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади.

Тож, враховуючи широке тлумачення терміну «законодавство» у правозастосовчій практиці, вважаємо за доцільне висловити власну позицію щодо розуміння принципу обов'язкового закріплення права власності на зброю нормами законів, під яким автор розуміє, власне, Закони України. При цьому, попри наявність численних законів, спрямованих на адміністративно-правове регулювання окремих напрямків обігу зброї в Україні, спеціального закону у вказаній сфері суспільних відносин, наразі не прийнято.

Подальше розкриття сукупності спеціальних принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення зобов'язує звернутися до підзаконних нормативно-правових актів, зокрема: Постанови Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576 «Про затвердження Положення про дозвільну систему» [12], згідно з якою МВС України та його структурні підрозділи виступають в ролі провідних суб'єктів щодо здійснення контролю за дотриманням порядку обігу зброї в Україні.

Наділення Національної поліції та її територіальних органів, як суб'єктів, що входять до сфери управління МВС, повноваженнями щодо здійснення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, дозволяє твердити про реалізацію принципу публічності, зміст якого проявляється у здійсненні від імені держави контрольної діяльності у сфері обігу зброї спеціально уповноваженими структурними підрозділами територіальних органів Національної поліції, наділеними відповідно до закону контрольно-наглядовими повноваженнями.

Зокрема, серед основних повноважень, які покладаються на органи Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, у відповідності до Закону України «Про Національну поліцію», є контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боеприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (ч. 1, п. 23 ст. 23) [1]. Крім того, нормами діючого законодавства закріплено, що поліція може застосовувати такий превентивний захід, як перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ (ч. 1, п. 8 ст. 31) [1], тобто на рівні закону закріплюються повноваження органів Національної поліції щодо здійснення превентивної діяльності у сфері забезпечення дозвільної системи.

Також, наказом Національної поліції України від 27.11.2015 № 123 «Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції», визначено пов-



новаження одного з провідних суб'єктів в структурі Національної поліції, діяльність якого націлена на здійснення контролю у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення [13].

Подальша характеристика Положення про дозвільну систему дозволяє виокремити також принцип періодичності здійснення контрольних заходів. Так, відповідно до пункту 13 коментованого Положення, об'єкти, де зберігається 20 чи більше одиниць бойової, спортивної (навчальної) вогнепальної зброї, а також базові склади вибухових матеріалів обстежуються щомісячно. Інші об'єкти дозвільної системи – щоквартально.

Незалежно від строку раніше проведених перевірок об'єкт дозвільної системи у кожному випадку обстежується:

- при оформленні на новий строк дозволу на зберігання, використання предметів, матеріалів і речовин, функціонування підприємств, майстерень і лабораторій, на які поширюється дозвільна система;

- при переоформленні дозволу у зв'язку із зміною місця зберігання чи використання зазначених предметів, матеріалів і речовин, одиниць зберігання, місткості сховищ, баз, складів тощо, а також керівника, на ім'я якого видано дозвіл.

Принцип захисту прав та інтересів третіх осіб внаслідок володіння, зберігання чи використання зброї її власником впливає зі змісту Постанови Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 402 «Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власному чи іншому законному володінні зброю за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі, її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї», яка визначає порядок обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю (у тому числі нагородну), за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї [14].

З одного боку, слід констатувати, що коментований Порядок створює надійні правові гарантії забезпечення контролю з боку територіальних органів Національної поліції щодо захисту прав та законних інтересів громадян України від випадків неправомірного використання чи застосування зброї її власниками. Свідченням цього факту є визначення широкого переліку різновидів зброї, насамперед вогнепальної, володіння якою створює правові підстави для укладання договорів цивільно-правової відповідальності власників зброї.

У той же час, слід наголосити на низці принципівих недоліків правового регулювання вказаної сфери суспільних відносин.

По-перше, страхові суми, визначені коментованою Постановою № 402/2002, є такими, що не відповідають реаліям сьогодення та не можуть стимулювати власників зброї на дотримання правомірної поведінки. Наприклад, відповідно до пункту 9 коментованої Постанови, страхова сума встановлюється:

- у разі відшкодування спадкоємцям особи, яка загинула (померла) внаслідок страхового випадку, – 11000 гривень;

- у разі призначення потерпілій третій особі I, II або III групи інвалідності – відповідно 8250, 5500, 2750 гривень;

- за кожний день непрацездатності потерпілої третьої особи – 20 гривень, але не більш як 2500 гривень. Тож, цілком очевидно, що вищевказані страхові суми мають бути переглянуті нормотворцем.

По-друге, варто звернути увагу на зміни адміністративно-правового регулювання порядку контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, які відбулись після запровадження правового режиму воєнного стану. Йдеться, насамперед, про наказ МВС № 170 від 01.03.2022 року, який спростив порядок надання дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану [15].

Разом з тим, варто погодитися із твердженням Р. В. Миронюка, який переконаний, що спрощення порядку обігу, зокрема отримання дозволу на носіння зберігання та застосування мисливської зброї, може мати значні негативні наслідки для життя та здоров'я громадян



у випадку порушення порядку її застосування, адже травматична зброя має менш вразливі характеристики ніж мисливська вогнепальна зброя [16, с. 164].

Крім того, аналіз регуляторних нормативно-правових актів у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, виданих МВС та Національною поліцією, дозволяє виділити наступні спеціальні принципи цієї діяльності: плановість та системність контролю та нагляду; професіоналізм та компетентність посадових осіб органів Національної поліції; відповідальність за невиконання чи неналежне виконання посадовими особами поліції, наділеними контрольно-наглядовими повноваженнями; пріоритет попередження правопорушення перед покаранням; необхідність та достатність контрольно-наглядових заходів; розмежування контрольних повноважень залежно від напрямку службової діяльності органу (підрозділу) поліції; заохочення сумлінних суб'єктів, що перевіряються, зосередження контролю та нагляду на порушниках законності; підзвітність та прозорість контрольно-наглядової діяльності; достовірність результатів перевірки

**Висновки.** Отже, відправною точкою в процесі систематизації правових принципів діяльності територіальних органів Національної поліції у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, на думку автора, має бути використання критерію щодо їх поділу на загальні та спеціальні, в залежності від цільового призначення нормативно-правового акту, яким закріплено вищевказані правові принципи.

До числа загальних правових принципів автором віднесено основоположні ідеї діяльності територіальних органів Національної поліції, як структурних елементів Національної поліції України, а саме: верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність.

Спеціальні правові принципи уособили керівні правила діяльності уповноважених підрозділів контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, які зосередженні, головним чином, у підзаконних правових актах та регуляторних нормативно-правових актах МВС та Національної поліції, такі як: принцип обов'язкового закріплення права власності на зброю нормами законів (на законодавчому рівні), принцип публічності, принцип періодичності здійснення контрольних заходів, принцип захисту прав та інтересів третіх осіб внаслідок володіння, зберігання чи використання зброї її власником, плановість та системність реалізації контрольних заходів територіальними органами поліції; професіоналізм та компетентність посадових осіб територіальних органів поліції; відповідальність за невиконання чи неналежне виконання контрольних повноважень посадовими особами територіальних органів поліції; необхідність та достатність контрольних заходів у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення; підзвітність та прозорість контрольної діяльності у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
2. Шумейко Т.А. Структура адміністративно-правового механізму формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні. *Юридична наука*. 2020. №3 (105). С. 294-302.
3. Ніколенко Л.М. Принципи діяльності поліції: сутність та особливості. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика*. 2021. № 1(1). С. 19-25.
4. Шевчук Г. Принципи та завдання діяльності Національної поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 7. С. 120-124.
5. Михайлов В. О. Забезпечення законності та дисципліни в діяльності патрульної поліції: дис. ... док.філос.: 12.00.07. Дніпро, 2021. 298 с.
6. Бакутін Є. І. Принцип законності в діяльності поліції під час використання технічних засобів фіксації адміністративних правопорушень. 2020. С. 208-213.



7. Європейський кодекс поліцейської етики : Рекомендація (2001) 10, ухвалена Комітетом міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 р. та Пояснювальний меморандум. URL: [https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110\\_European-Code-of-Police-Ethics\\_Ukrainian.pdf](https://hrea.org/wp-content/uploads/2021/02/Recommendation-Rec200110_European-Code-of-Police-Ethics_Ukrainian.pdf).
8. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб : Міжнародний документ ООН від 23.07.1996. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/go/995\\_788](https://zakon.rada.gov.ua/go/995_788).
9. Ігор Клименко: Внутрішня безпека Нацполіції викрила корупційну схему видачі дозволів на зброю – дозвільна служба розформована. Головне управління Національної поліції в Київській області : [сайт]. URL: <https://kv.npu.gov.ua/news/igor-klimenko-vnutrishnya-bezpeka-natspolitsii-vikrila-koruptsiynu-skhemu-vidachi-dozvoliv-na-zbroyu-dozvilna-sluzhba-rozformovana>.
10. Про право власності на окремі види майна: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1992 № 2471-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 35.
11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Київської міської ради професійних спілок щодо офіційного тлумачення частини третьої статті 21 Кодексу законів про працю України (справа про тлумачення терміну «законодавство») : Рішення Конституційного суду України від 09.07.1998 № 12-рп/98. *Офіційний вісник України*. 1998. № 32. Ст. 1209.
12. Про затвердження Положення про дозвільну систему: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.1992 № 576. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/576-92-%D0%BF>.
13. Про затвердження Положення про Департамент превентивної діяльності Національної поліції: наказ Національної поліції України від 27.11.2015 № 123. Національна поліція України : [сайт]. URL: <https://www.npu.gov.ua/acts/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-departament-preventivnoyi-diyalnosti-nacionalnoyi-politsiyi-ukrayini>.
14. Про затвердження порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власному чи іншому законному володінні зброю за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі, її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.03.2002 № 402. *Офіційний вісник України*. 2002. № 14. Ст. 728.
15. Про особливості видачі громадянам України дозволу на придбання, зберігання та носіння мисливської зброї та набоїв до неї під час дії воєнного стану: Наказ МВС від 01.03.2022. № 170. *Офіційний вісник України*. Ст. 953.
16. Миронюк Р.В. Особливості здійснення контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану. *Юридичний бюлетень*. 2022. Випуск 26. С. 158-166.

